

Sygn. akt II PK 5/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 28 czerwca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gersdorf

SSN Halina Kiriło

w sprawie z powództwa A. N.

przeciwko Satelitarnemu Centrum Operacji Regionalnych S.A.

o wynagrodzenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 28 czerwca 2011 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Spółecznych z dnia 26 sierpnia 2010 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę do ponownego
rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego
Sądowi Okręgowemu .**

Uzasadnienie

Wyrokiem zaocznym z 7 grudnia 2009 r. Sąd Rejonowy Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił powództwo A. N. przeciwko Satelitarnemu Centrum Operacji Regionalnych S.A. o wynagrodzenie ze stosunku pracy – 48 409,09 zł. W sprawie ustalono, że powód został powołany 9 września 2008 r. na członka rady nadzorczej pozwanej spółki przez Prezesa Agencji Mienia Wojskowego. Powód był członkiem rady do 1 sierpnia 2009 r., nie zawierając z pozwanym umowy o pracę. Powierzona funkcja polegała na uczestnictwie w posiedzeniach rady nadzorczej pozwanej spółki w wymiarze jednego/dwóch dni w miesiącu. Jednocześnie czasie powód pozostawał w stosunku pracy z Akademią Wychowania Fizycznego, gdzie sprawował funkcję kanclerza.

Przedstawiony stan faktyczny Sąd I instancji ustalił na podstawie dokumentów złożonych przez powoda. Sąd I instancji odmówił powodowi dania wiary w zakresie, jakim twierdził, że powierzona funkcja członka rady nadzorczej była funkcją odpłatną. Powód nie przedstawił żadnego dowodu na poparcie twierdzeń w tym zakresie. Podkreślono, że Sąd nie jest zobowiązany do działania za stronę w przedstawianiu dowodów, w szczególności, gdy jest ona reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Sąd nie podzielił przekonania powoda o pozostawaniu w stosunku pracy na podstawie powołania z racji nieprzedstawienia dowodów w tym zakresie. Powołanie powoda na członka rady nadzorczej doprowadziło jedynie do nawiązania stosunku organizacyjnego. Zgodnie z art. 68 § 1 k.p. stosunek pracy na podstawie powołania nawiązuje się w przypadkach określonych w odrębnych przepisach. Art. 385 § 1 k.s.h. nie jest takim przepisem.

Apelację od wyroku zaocznego Sądu I instancji wniósł powód, zarzucając naruszenie przepisów prawa materialnego i przepisów postępowania: art. 392 k.s.h., art. 230 k.p.c., art. 468 k.p.c. poprzez ich niezastosowanie, art. 472 § 1 k.p.c., art. 232 k.p.c., art. 339 § 2 k.p.c. przez ich błędną wykładnię, art. 233 § 1 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego i nie wzięcie pod uwagę okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia. Powód wniósł też o przeprowadzenie dowodu z dokumentu – pisma Satelitarnego Centrum Operacji

Regionalnych S.A. z 21 lipca 2009 r. potwierdzającego otrzymanie wynagrodzenia przez powoda jako członka rady nadzorczej. Wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanego 48 409,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wymagalności poszczególnych świadczeń do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy Wydział Pracy wyrokiem z 26 sierpnia 2010 r. oddalił apelację. W uzasadnieniu wyroku podniesiono przede wszystkim, że art. 339 § 2 k.p.c. pozwala przyjąć za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie, jeśli nie budzą wątpliwości co do ich zgodności z prawdziwym stanem rzeczy lub nie są ze sobą sprzeczne. W tym wypadku Sąd Rejonowy słusznie powziął wątpliwość co do okoliczności faktycznych podniesionych przez powoda dotyczących dochodzonego wynagrodzenia. Powód swoje roszczenie oparł wyłącznie na twierdzeniach przedstawionych we wniesionym pozwie. Twierdzeń tych nie poparł jednak poprzez złożenie dokumentów w szczególności potwierdzających otrzymanie jakiegokolwiek kwoty tytułem wynagrodzenia. Uczynił to dopiero pełnomocnik powoda na rozprawie apelacyjnej, składając uchwałę Nr 3 z 28 stycznia 2004 r. Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy pozwanej. Uchwała ustalała wynagrodzenie członków rady nadzorczej w wysokości 5 000 zł miesięcznie. Sąd Okręgowy oddalił powyższy wniosek pełnomocnika powoda na podstawie art. 381 k.p.c. Podkreślono, że powód (co sam przyznał) był w posiadaniu powyższego dokumentu już 5 sierpnia 2009 r. Rozprawa przed Sądem Rejonowym odbyła się później, t.j. 29 listopada 2009 r. W cenie Sądu Okręgowego dla rozstrzygnięcia sporu, bez większego znaczenia była kwestia niewypłaconego powodowi wynagrodzenia przez pozwaną, jako powołanemu członkowi rady nadzorczej. Nie był to bowiem stosunek pracy na podstawie powołania z k.p., a jedynie powołanie wynikające ze stosunku organizacyjnego z k.s.h. Sąd pracy nie był właściwy do zasądzenia ewentualnego wynagrodzenia niewypłaconego powodowi przez stronę pozwaną, a wynikającego ze stosunku członkostwa w radzie.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego złożył powód. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając mu naruszenie:

1) art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., art. 381 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c., art. 236 k.p.c., art. 241 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. przez oddalenie i nie przeprowadzenie przez Sąd zgłoszonych przez powoda wniosków dowodowych dla wyjaśnienia faktu przysługiwania powodowi wynagrodzenia z tytułu piastowania funkcji członka rady nadzorczej, które znajdują się w aktach sprawy i mają istotny wpływ na wynik tej sprawy;

2) art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. w związku z art. 232 k.p.c. w związku z art. 468 § 1 i 2 k.p.c., art. 473 k.p.c. przez brak podjęcia przez Sądy I i II instancji czynności wyjaśniających, w tym brak przeprowadzenia z urzędu dowodów przez Sądy I i II instancji,

3) art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak ustosunkowania się przez Sąd II instancji do niektórych zarzutów apelacji, w szczególności do wniosku o przeprowadzenie dowodu z dokumentu — pisma Satelitarnego Centrum Operacji Regionalnych S.A. z 21 lipca 2009 r., które zostało odebrane przez pełnomocnika powoda w 5 sierpnia 2009 r., tj. po wniesieniu powództwa i nie mogło zostać zgłoszone wcześniej. Ani pozwany, ani Sąd nie podnosili w toku procesu, że sporna jest kwestia otrzymywania przez powoda wynagrodzenia jako członka rady nadzorczej. Pismo z 21 lipca 2009 r. jest dowodem uznania części długu i przyznaniem przez pozwanego, że powód miał otrzymywać miesięczne wynagrodzenie w kwocie 5 000 zł,

4) art. 235 k.p.c. w związku z art. 224 § 1 k.p.c. przez nie przeprowadzenie wyczerpującego postępowania dowodowego, nie uwzględnienie zgłoszonego w postępowaniu apelacyjnym wniosku dowodowego mającego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy,

5) art. 6 k.c. oraz art. 3 k.p.c. i art. 232 k.p.c. przez oddalenie przez Sądy I i II instancji wniosków dowodowych i dowodów przedłożonych przez powoda przy braku jakiegokolwiek aktywności dowodowej pozwanego.

Zarzucono także naruszenie prawa materialnego, tj. art. 392 § 1 k.s.h. Wniesiono o uchylenie wyroku Sadu Okręgowego z 26 sierpnia 2010_r. w całości i

przekazanie sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się mieć uzasadnione podstawy.

Skarżący zarzucił naruszenie wielu, wskazanych przepisów prawa procesowego oraz art. 392 § 1 k.s.h. Podniósł także potrzebę wykładni przepisu art. 39 § 1 k.s.h. oraz to, że skarga jest oczywiście uzasadniona.

W pierwszej kolejności należy mieć na uwadze, że powód domagał się zasądzenia wynagrodzenia ze stosunku pracy. Natomiast sądy obu instancji przyjęły, że powoda nie łączył ze spółką stosunek pracy z powołania. Z tego powodu została też oddalona apelacja. Sąd Okręgowy stwierdził, że tym samym sąd pracy nie jest właściwy do zasądzenia niewypłaconego powodowi wynagrodzenia wynikającego ze stosunku członkostwa w radzie nadzorczej.

W pierwszej kolejności należy stwierdzić, że zarzut naruszenia art. 392 § 1 k.s.h. nie jest uzasadniony. Przepis ten stanowi bowiem, że członkom rady nadzorczej może zostać przyznane wynagrodzenie określone przez statut lub uchwałę walnego zgromadzenia.

Zarzuty naruszenia wielu (wskazanych w skardze) przepisów procesowych nie mają zasadniczego znaczenia. Dotyczą one bowiem kwestii istnienia stosunku pracy. Sąd Okręgowy nie zajmował się natomiast zasadnością roszczenia o wynagrodzenie powoda, które mogło wynikać z innej podstawy (pełnienia funkcji członka rady nadzorczej). Jest oczywiste, że wynagrodzenie to nie musi wynikać jedynie z nawiązania stosunku pracy. Sądy obu instancji skupiły swoją uwagę na rozstrzygnięciu istnienia stosunku pracy, a nie na tym, czy powód zasadnie domagał się wynagrodzenia.

Zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia miało w tej sytuacji to, że Sąd Okręgowy rozstrzygnął w zaskarżonym wyroku o wynagrodzeniu powoda za wykonaną pracę. W związku z powyższym konieczne było rozważenie dopuszczalności tegoż rozstrzygnięcia. Możliwość taką daje podniesienie zarzutu oczywiściej zasadności skargi i wyrażony w jej uzasadnieniu zarzut naruszenia art.

464 § 1 k.p.c. Skarżący podnosi także, że już Sąd pierwszej instancji wyraził w tej kwestii wątpliwości. Skarżący ma więc rację, że Sąd ten powinien przekazać sprawę sądowi właściwemu. W tej sytuacji Sąd Najwyższy był upoważniony do rozważenia, czy nie doszło w tym przypadku do naruszenia art. 366 k.p.c., choć w skardze nie zarzucono wprost jego naruszenia.

Należy stwierdzić, że oddalenie apelacji powoda od wyroku oddalającego powództwo o zasądzenie wynagrodzenia za pracę jedynie z tego powodu, że praca była świadczona poza stosunkiem pracy narusza art. 366 k.p.c. Wyrok ten zamyka bowiem powodowi możliwość wystąpienia z tym samym roszczeniem przeciwko temu samemu pozwanemu w postępowaniu przed sądem cywilnym. Można w tym miejscu jedynie zauważyć, że roszczenie powoda o wynagrodzenie z tytułu pełnienia funkcji nie było bezpodstawne.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony został pogląd, że sąd pracy nie może oddalić powództwa o wynagrodzenie za faktycznie wykonaną pracę jedynie z tej przyczyny, że nie była ona świadczona w ramach stosunku pracy. Roszczenia o charakterze cywilnoprawnym nie mogą więc być oddalone przez sąd pracy, a powinny być przekazane do rozpoznania w postępowaniu („zwykłym”) cywilnym (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 7 marca 2006 r., I PK 146/05, OSNP 2007 nr 5-6, poz. 67, z 21 stycznia 2003 r., I PK 21/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 226, z 9 września 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 nr 10, poz. 139).

Tak więc sąd pracy może oddalić powództwo, gdy przesłanką takiego rozstrzygnięcia jest cywilnoprawny charakter stosunku łączącego powoda z pozwanym jedynie w przypadku roszczeń, które mogą być wywodzone jedynie ze stosunku pracy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2006 r., I PK 98/06, OSNP 2007 nr 21-22, poz. 309).

Należy również podkreślić, że zgodnie z art. 187 § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. pozew powinien zawierać dokładnie określone żądanie oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Pozew nie musi natomiast określać podstawy prawnej żądania, której ocena należy do sądu. Sąd powinien więc ocenić zasadność roszczeń powoda. W tym przypadku ocena ta powinna dotyczyć więc zasadności roszczenia o wynagrodzenie z tytułu sprawowanej funkcji członka rady nadzorczej. Wynika z tego, że powództwo nie powinno być oddalone jedynie z tej

przyczyny, że stron nie łączył stosunek pracy. W wyroku z 23 lipca 2009 r., II PK 25/09, (OSNP 2011 nr 5-6, poz. 76) Sąd Najwyższy stwierdził wprost, że sąd pracy nie może oddalić powództwa o wynagrodzenie za pracę faktycznie wykonaną tylko z tej przyczyny, że zawarta przez strony umowa nie była umową o pracę, lecz umową prawa cywilnego. W takiej sytuacji sąd pracy przekazuje sprawę do rozpoznania w „zwykłym” postępowaniu cywilnym. Jak powinien w tej sytuacji postąpić sąd pracy rozstrzygano w wyroku Sądu Najwyższego z 25 listopada 2004 r., I PK 42/04 (OSNP 2005 nr 14, poz. 209).

Tak więc ustalenie, że stosunek prawny, z którego zostało wywiedzione roszczenie nie jest stosunkiem pracy nie jest równoznaczne z bezzasadnością powództwa o wynagrodzenie. Oznacza to, że tylko na tej podstawie nie może ono być oddalone. Także w niniejszej sprawie jest oczywiste, że dochodzone wynagrodzenie nie jest wyłącznie uzależnione od ustalenia, że strony sporu łączył stosunek pracy. Natomiast oddalenie powództwa tylko z tej przyczyny rodzi powagę rzeczy osądzonej dla sprawy, która mogłaby być rozpoznawana przez sąd cywilny.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.